

A rokonlelkű képzőművészet is igen sok hivatott képviselőt kapott Szegedről: Tölgyessy Arthur tájképfestő és id. Vastagh György arcképfestő (Bpest), — a külföldre elvándoroltak is igen tekintélyes számuak: Joachim Ferenc, Brunner József, Csáky József, Tóth Molnár Ferenc stb. Csányi Mátyás pécsi karmester a zenei ágat képviseli.

Az ábrázoló művészetnek is sok jeles tagot adott Szeged népe: Bartos Gyula és Nagy Ibolyka a Nemzeti Színház jeles tagjai; Szirmai Imre és Z. Molnár László a Magyar Színház erősségei; Kiss Klára az Operaház elsőrendű énekesnője, Kenedich Kálmán a jeles baritonista, Kabók Győző a kiváló komikus. A vidéki társulatoknál is igen sok szegedi működik.

Az orvosi tudomány képviselői közül első helyen említendő dr Herczel Manó egyetemi tanár, a Fásor szanatorium tulajdonosa (Bpst), dr Müller Vilmos és dr Singer Mátyás, aki nyugalmát Ausztriába (Bécsbe) ment élvezni.

A katonaságot: Fluck Béla huszárezredes és dr Kiss Zoltán ezredorvos (Kecskemét), Palotás Fausztin (Sopron) és Szávits Kornél (Szombathely) őrnagyok képviselik. Nagyon tekintélyes számuak a törzstiszteknél alacsonyabb rangú szegedi születésű tisztek is.

Az ügyvédi s bírói karban aránylag kevés szegedit találunk a vidéken: dr Vértés Adolf temesvár legkeresettebb ügyvédje, dr Oláh Gyula Budapesten, dr Nyári Béla Kalocsán telepedett meg; — Benke Ferenc budapesti törvényszéki bíró, Aigner Imre pedig Gyulán járásbíró.

A közigazgatási ágakban: dr Buzáth János, néhai Buzáth Simon szegedi bíró fia a fővárosban városi tanácsnok, dr Rózsa Imre városi főügyész (Temesvár), — Burger Zsigmond (Dorozsma), Molnár Antal (Sándorfalva), Vass József (Ujszentanna), Hoffer Imre (Oroszlámos) községi jegyzők szerepelnek.

A kereskedői világot is számosan képviselik Szegedről. Ezek neveit talán legnehezebb összegyűjteni. Bieber Pista, a néhai rendőrbiztos fia, Kairóban dohánygyáros, Arany Oszkár Romániában cukorgyáros, Lepage Adolf Kolozsvár városának első könyvkereskedője s Erdély egyik legjobbnevű kiadója; — Zerkovitz Emil Newyorkban kereskedelmi levelező, — Grünfeld Miksa a magyar automobilgyár cégvezetője (Bpest), — Paral Bertalan a Ganz-gyár számvetési osztály főnöke (Bpest); Szűcs Mihály (Bajmok) bácska legjobbnevű gabonakereskedője; Békefi Sándor (Nagyvárad) az első magyar biztosító társaság. Balassa Henrik (Kolozsvár) a bécsi biztosító intézet főnöke.

A tanügy is igen sok szegedit foglalkoztat. Első helyen kell említeni Klauzál Gábort, a néhai 48-as miniszter fiát, ki a vallás és közoktatásügyi minisztérium miniszteri tanácsosa; — Magyar Endre inaroktatási főigazgató (Bpest); Gulyás Ferenc (Somogy megye) és Kurucz Gyula (Kecskemét) kir. tanfelügyelők; — Szűcs Izó a nagyváradi ipariskola igazgatója; — Sövényházy Antal csongrádi polgári leányiskolai igazgató stb. — hogy csak a nagyobb állású szegedieket említsem.

Ha még idesorolom Maróczy Gézlát, a világhírű sakkmezt. Babarczy József borászati felügyelőt, a báró Léwayakat s végül Weymann Jaques-t, a hírneves párisi aviatikust, aki ez év július havában a nagy Sorlun-Bennet versenyt nyerte meg a napokban pedig Rheimsban az óriási fontosságú hadiverseny győztese lett; —akkor körülbelül le is zárhatom a névsort. Szó sincs róla, hogy ez a névsor teljes legyen. Egy nagy sereg tanár, tanító, vasúti tisztviselő, magánhivatalnok, kereskedő, iparos, lelkész, katonatiszt, kisebbrangú közigazgatási és állami tisztviselő szolgálja a magyar kultúrát

az ország minden táján, mindenütt becsületet és tiszteletet szerezve a szegedi névnek. Külön is kiemelem, hogy vérbeli szegedi ellen a legritkábban hallunk panaszt s ritka eset, hogy földünk valamelyes bűnéért pirulnunk kellene.

Vérbeli szegediről nem lehet állítani, hogy szalmalángos munkása a magyar társadalomnak és közéletnek. Csak alkalmat kell nekik adni s pedig az eddiginél többet, — a magyar nemzeti és állameszméknek, a magyar kultúrának a legteljesebb harcosai lennének.

Tíz esztendő.

Irta Pataki Simon.

Az idő hogyan eljárt! Már tíz esztendeje annak, hogy egy lelkes kis csapat megalakította városunkban az iparpártoló szövetséget. Jól emlékszem, az eszme a szegedi tisztviselők otthona körében született meg, ahol egyes tagok délutánonként összegyülekeztek, akár csak ma, hogy a napi eseményekről elbeszélgesse. Az 1900. év folyamán történt, hogy Hegedüs Sándor, akkori kereskedelemügyi miniszter nejevel együtt Angliában járt. Ha emlékezetem nem csal, úgy velük is megtörtént, mi már sok utazónak okozott kellemetlenséget és bosszúságot, hogy valamely szükséges tárgyat valahol elhagytak. Ők a ruhakeféjüket hagyták el valahol és Londonba érve, első dolguk volt egy ruhakefét beszerezni. Betértek egy üzletbe és nagy meglepetésükre a kínált kefe magyar gyártmány volt. A miniszter neje ebből az eseményből levonta a következményeket és midőn hazakerkezett, a történeteket elmondta többeknek. Így került a ruhakefe sorsa a hírlapokba és így vett arról tudomást az a kis társaság, mely az Otthonban délutánonként összejött. Az esetet megbeszélve, azon konklúzióra jutottak, hogy a magyar készítményeknek a külföldön nagyobb a becsülete, mint itthon, ami pedig nincs rendjén. A hazai gyártmányokat itthon is kell pártolni! Szó után szó következett és megfogant a szegedi magyar iparpártoló szövetség eszméje!

Az eszme azonban csak 1901-ben öltött testet, midőn egész Szeged város társadalmának jelenlétében megboldogult Pálffy Ferenc polgármester kimondotta a szövetség megalakulását.

A magyar tűz és lelkesedés egy csapásra akart győzni. Parancsolni és az ellenszeggőket nyakazni akarta a szövetség! Nincs kegyelem!

Halál mindenre, ami nem magyar és pelengérre mindazokkal, kik nem követik a szövetség parancsát. Kossuth Lajos kora ismétlődött meg 1901-ben Szegeden.

A józanabb felfogás azonban azt is megértette a vezetőséggel, hogy a hazai ipar még nem áll a fejlettség azon fokán, hogy a szükségleteket fedezni tudná. Azért nem ártott az a kis parázs lelkesedés, mert Szegedről akkor pusztult ki a „mödlingi cipő” és még sok más külföldi gyártmány.

Legfényesebb eredmény gyanánt azonban már most le kell írnom, azt tartom, hogy felhívtuk az egész ország figyelmét a hazai ipar megbecsülésére. A szegedi minta szerint az országban több helyen alakultak iparpártoló szövetségek és talán nem túlzás, ha azt állítom, hogy a kormány iparfejlesztő politikájának eszméje is a szegedi mozgalmából származott.

A szegedi szövetség agitáló működésének betetőzője volt „az első iparpártoló kongresszus” rendezése. Még sokan emlékeznek azokra a szép napokra, midőn hazánknak nagy, előkelő és lelkes tábora idejött zárandokolni, hogy az ősforrásból merítsen lelkesedést. Az elsők között találtuk, mint a kormány képviselőjét, Sztérenyi József államtitkárt, ki iparfejlesztő politikájának egész képét mutatta be a kongresszusnak, ott volt Bánffy Dezső báró, városunk akkori képviselője, a legsovénabb magyar miniszterelnök, ki azóta

megtért őseihez, a mi őszinte fájdalomunkra.

A kongresszus munkájának eredményei, óhajai és kívánságai felterjesztések alakjában jutottak el az egyes minisztériumokba és ha napjainkban azt látjuk, hogy a kormány mily határozottsággal követeli közegeitől a hazai ipar támogatását, úgy ne feledkezzünk meg a szegedi kongresszusról, melynek folyományaiként tekintendők minden rendelkezések.

Itt volna az ideje egy második kongresszusnak, mely a megváltozott viszonyok tekintetbe vételével újabb eszmék megvitatásával foglalkoznék, ennek rendezésére azonban már másoknak kellene vállalkoznia. A cél megérdemelne minden fáradozást, mert még korántsem mondhatjuk, hogy a hazai ipar már minden vonalon illő elbánásban részesül.

A szegedi magyar iparpártoló szövetség azonban első sorban városunkban óhajtott érvényesülni és mondhatom, hogy csak a véletlen vagy helyesebben a körülmények sodorták bele az országos szereplésbe. A szövetség első sorban Szeged város közönségének figyelmét óhajtotta ráterelni a hazai ipar pártolásának előnyeire. Nem feledte el, hogy ebben a munkában a város iparosainak és kereskedőinek is részt kell vennie, mert ezek kihagyásával az egész munka eredménytelen marad.

Be kellett bizonyítani tehát, hogy a szegedi iparosok megérdemlik a bizalmat és hogy a kereskedők is megtesznek mindent a hazai ipar érdekében.

A szövetség időszaki kiállítások rendezésével állandóan serkentette az iparosokat a haladásra. Az érdemesebb iparosokat jutalmazta, mert csak így volt remélhető a fokozatos haladás. Tíz év óta nem is volt más kiállítás a városban, mint az, amelyet a szövetség rendezett. Azt nem merjük állítani, hogy városunk iparának tapasztalható fejlődése egyedül a szövetség munkásságának eredménye, de azt elvitatni nem lehet, hogy a tapasztalt fejlődésre neki is nagy befolyása volt.

A kereskedők közvetítésével óhajtotta a szövetség a hazai gyártmányokat városunk közönségével megismertetni. Bizton számított a szegedi kereskedőkre, kik mindenkor kiváltak hazafias érzelmeikkel. Gondoskodni kellett azonban, hogy a kereskedők érdeklődése állandó maradjon. Ezért alapította a szövetség azon érmekeket, melyek az iparpártolás terén kiváló kereskedők jutalmazását célozzák. Az érmekek megvolt és megvan a hatásuk, mert a kereskedők valóban dicsérendő módon igyekeznek a hazai gyártmányok beraktározásával a szövetség céljait megvalósítani.

A közönség érdeklődésének ébrentartása végett időszakonként folyóiratot ad ki. Az ifjúságot pedig oly módon igyekszik megtanítani a hazai iparpártolás gyakorlására, hogy minden iskolai év kezdetén csinos napot tartott ki közöttük, melyben lelkes szavak buzdítják őket a hazai ipar pártolására.

Az előadottak igazolják, hogy a szövetség munkássága egy bizonyos terv szerint történik. Ezen terv tíz esztendei tapasztalatokból szűrődött le és annyira bevált, hogy a jövőben is eredményes lesz munkássága, ha a tervet pontosan követi.

Legújabb alkotása a szövetségnek egy oly segélyalap létesítése, mely arra érdemes kezdő iparosok gyámolítását célozza. Miután a segélyalap célja nem a tőkegyűjtés, már a kezdet kezdetén is lehetséges volt egyes iparosok anyagi támogatása. Hiszem, hogy ezen segélyalap is nagyban hozzá fog járulni, miszerint városunk ipara tovább fejlődjék.

Ha még ideiktatom, hogy az első kirakatversenyt az országban itt rendezték Szegeden és hogy itt zajlott le az első „magyar hét”, úgy rövidesen elmondtam a szegedi magyar iparpártoló szövetség tíz éves történetét. A szövetség története bizonyítja, hogy kis eszközökkel is lehet nagy célokért küzdeni, csak legyen akarat és kellő kitartás.